

Dokument o československém válečném fotografovi, který se stal fotografem Beatles a dalších hvězd showbyznysu, měl českou premiéru v Armádním muzeu Žižkov

15.12.2023 - | Vojenský historický ústav Praha

Armádní muzeum Žižkov se netradičně stalo místem české premiéry filmu o československém interbrigadistovi a příslušníku československé zahraniční armády na Západě Dežu Hoffmanovi, který se později proslavil jako fotograf kapely The Beatles.

Vzhledem k tomu, že Dežo Hoffmann se narodil v Banské Štiavnici, film vznikl v režii slovenského režiséra Patrika Lančariče. Podílel se na něm i historik Vojenského historického ústavu Praha Jiří Plachý a díky tomu bylo možné ve spolupráci se Slovenským institutem v Praze film promítnout.

Uvedení filmu se účastnila velvyslankyně Slovenska v České republice, Její Excelence Ingrid Brocková. „Jsem velmi ráda, že můžeme film o našem slavném rodákovi, na kterého jsme patřičně hrdi, promítnout v této nádherné budově, která mapuje naši společnou česko-slovenskou vojenskou historii, protože Dežo Hoffmann byl československým vojákem. Obdivuji, že i přes to, co všechno zažil, dokázal po válce naplnit své úsilí do úplně nového směru a prosadit se tak, že ho pak napodobovala řada dalších,“ řekla na úvod večera Ingrid Brocková. Ředitelka Slovenského institutu v Praze Ľubica Krénová prozradila, že ani ona, ani paní velvyslankyně film neviděly a moc se na něj těší. „Jsme velmi rády, že film má českou premiéru v tomto místě, které je s naší společnou historií velmi úzce spojeno, a mnohokrát děkuji, že nám to bylo umožněno,“ uvedla ředitelka Slovenského institutu.

Historik Jiří Plachý, který měl slovo po dámách ze Slovenské republiky, před téměř dvěma desítkami diváků řekl, že za úspěchem Deža Hoffmanna ve světě showbyznysu byly letité zkušenosti z dokumentace válečných konfliktů. „Zatímco tehdy fotografové dělali fotky kapel naaranžované v ateliérech, Dežo Hoffmann přijel do Liverpoolu, potkal čtyři mladé kluky, nechal je běhat v parku a fotil je. Hodily se mu k tomu zkušenosti z 2. světové války a především španělské občanské války. Tehdy byl válečným fotografem a styl fotografování objektů v pohybu se naučil v těchto konfliktech. Dežo Hoffmann byl československý voják, a to je také důvod, proč jsme se podíleli na vzniku tohoto dokumentu,“ řekl před promítáním filmu Jiří Plachý. Upřesnil, že Hoffmann byl do roku 1949 československým občanem a v letech 2. světové války byl příslušníkem československé zahraniční armády na Západě. Narodil se sice v Banské Štiavnici, ale vyrůstal v Žilině a tam také absolvoval dvouletou obchodní školu, což tehdy stačilo, aby se dotyčný mohl stát úředníkem exportní nebo obchodní firmy. „Něméně v roce 1929, kdy školu skončil, se přesunul ze Slovenska do Prahy, kde se podle vlastních vzpomínek začal stýkat s avantgardními umělci a pohyboval se v širším okruhu Osvobozeného divadla. Tam si poprvé přičichl ke své budoucí profesi, protože se díky některému ze starších kameramanů dostal za kameru a zjistil, že by ho tato práce bavila, a pravděpodobně se jí začal více věnovat i ve svém volném čase. V říjnu 1934 nastoupil prezenční vojenskou službu u elitní jednotky, leteckého pluku gen. M. R. Štefánika, přičemž sloužil u pozemního personálu. Po několika měsících – na konci ledna 1935 – byl přeložen k pěšímu pluku 41 do Žiliny, takže se vrátil do města, kde vyrůstal a kde žila jeho maminka, s níž měl blízký vztah,“ dodal Jiří Plachý. Před Vánoci 1935 byl poslán na zdravotní dovolenou a v únoru 1936 byl propuštěn z armády.

„Pravděpodobně první válečnou zkušeností Deža Hofmanna se stala válka ve Španělsku. Tam odjel v

létě 1936 z Paříže, protože v Barceloně se měla konat dělnická olympiáda jako ‚vzdor podnik‘ olympiádě v Berlíně. Tehdejší levicoví sportovci a intelektuálové se tímto způsobem vymezovali vůči olympiádě pořádané v hlavním městě nacistického Německa. Nicméně 17. července, ještě než se mohlo začít sportovat, vypuklo povstání španělských pravicových důstojníků v tehdy španělském Maroku, které se velmi rychle rozlilo i do kontinentálního Španělska. Místo sportovního klání se v ulicích Barcelony začalo bojovat. Dežo Hoffmann se rozhodl ve Španělsku zůstat a dokumentovat, co se tam děje. Byl jedním z prvních dobrovolníků, kteří vstoupili do nově formovaných mezinárodních jednotek španělské republikánské armády, a stal se prvoliniovým fotografem, protože aparát používal teď víc než kameru. Byl několikrát raněn a především následky zranění hlavy, způsobené střepinou, se neobešly bez dlouhodobých zdravotních komplikací. Po skončení války ve Španělsku se díky otevření jižních francouzských hranic dostal do Francie, kde byl internován spolu s dalšími interbrigadisty. Plánem bylo, že tito vojáci budou jádrem budoucích jednotek československé armády na francouzském území,“ objasnil historik Jiří Plachý.

V příštích letech se světem přehnal 2. světová válka, které se Hoffmann jako příslušník Čs. samostatné obrněné brigády ve Velké Británii sám aktivně zúčastnil, a po jejím skončení zůstal někdejší interbrigadista v Londýně, kde se postupně prosadil jako fotograf hvězd showbyznysu.

Hoffmannovy osudy naleznete i v článku Jiřího Plachého z dubna 2020

Československý interbrigadista, poté dvorní fotograf Beatles

V dokumentárním filmu, jehož režisérem je Patrik Lančarič, vystupuje řada osobností hudebního světa (například Paul McCartney) i lidé, kteří pracovali v redakcích hudebních časopisů a hudebních vydavatelstvích. Vzpomínají na Hoffmanna jako na vždy elegantně oblečeného pána s cigaretou, který si neváhal před portrétovanými kleknout nebo lehnout na ulici. Divák se také dozví, že Dežo Hoffmann půl roku přemlouval redaktora jednoho hudebního časopisu, aby se jeli do Liverpoolu podívat na kapelu Beatles. Jeho zkušenosti z focení vojáků v pohybu se mu hodily, protože členové kapely pobíhali po parku a nebyli k zastavení. Dežo Hoffmann chtěl tuto energii zachytit, a proto je vyzval, aby vyskočili co možná nejvýš. A v tom okamžiku je vyfotil. Fotka se jim natolik zalíbila, že se stal jejich dvorním fotografem. A řada dalších se pak snažila tyto fotky napodobovat. Díky přístupu ke kapele měl unikátní snímky. Například po návratu z turné v USA vznikla slavná fotka muzikantů na schůdcích letadla při výstupu z letadla na letišti Heathrow, které bylo doslova obsypáno davy fanynek a fanoušků. Jen proto, že Dežo Hoffman byl součástí kapely, byl s Beatles i v letadle. Podle tohoto příkladu se pak stalo standardem, že každá slavnější kapela měla „svého“ fotografa.

Hoffmann měl svůj ateliér nedaleko redakcí hudebních vydavatelství i redakcí hudebních časopisů a před jeho objektivem se objevila řada největších hvězd tehdejšího showbyznysu počínaje Frankem Sinatrou přes začínající kapelu Rolling Stones až k Marilyn Monroe, Louisi Armstrongovi nebo Jimi Hendrixovi. V dokumentu jsou také popsány vztahy mezi fotografovanými a fotografem i to, kdo rodině Deža Hoffmanna nejvíce pomohl, když se jeho zdravotní stav zhoršil a musel být léčen v nemocnici.

Film Dežo Hoffmann - Fotograf Beatles bude vysílat Česká televize na kanále ČT Art 26. prosince ve 20.35 a 30. prosince v 00.15

Dežo Hoffmann - Fotograf Beatles;

Slovensko, 2022, 90 min

Režie: Patrik Lančarič

- Scénář: Patrik Lančarič, Laura Siváková-Paššová
- Kamera: Mário Kičák, Štefan Bučka
- Hudba: Vladimír Martinka

<https://www.vhu.cz/dokument-o-ceskoslovenskem-valecnem-fotografovi-ktery-se-stal-fotografem-beatles-a-dalsich-hvezd-showbyznysu-mel-ceskou-premieru-v-armadnim-muzeu-zizkov>